Asiantuntijalausunto, HE 121/2017
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Neuvotteleva virkamies Virpi Hiltunen 3.10.2016

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi ammatillista koulutusta ja opintotukea koskevan lainsäädännön muutoksista johtuvia muutoksia. Ensisijaisesti päätoimisen opiskelun aikaista toimeentuloa varten on opintotukijärjestelmä. Jotta henkilöllä olisi oikeus joko työttömyysetuuteen tai opintotukeen, opintojen päätoimisuus määritellään työttömyysturvalaissa ja opintotukilainsäädännössä mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:ää. Pykälän 2 momentin 2 ja 4 kohta olisivat uusia. Ne vastaisivat ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä opintotukilainsäädäntöön tehtäviä muutoksia. Opintotuki säilyisi päätoimisen opiskelun aikaisen toimeentulon ensisijaisena tukimuotona. Pykälä 2 momentin 3, 5 ja 6 kohta vastaisivat asiasisällöltään nykyistä 2—4 kohtaa.

Hallituksen on tarkoitus antaa eduskunnalle ensi viikolla esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta, jossa otettaisiin huomioon ammatillisen koulutuksen uudistuminen. Esitykseen sisältyy ehdotus päätoimisia opintoja koskevan 5 a §:n muuttamisesta siten, että päätoimista olisi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukainen koulutus, jonka tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon tai tutkinnon osan taikka ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen suorittaminen. *Ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon tai mainittujen tutkintojen osien suorittaminen on päätoimista, jos opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa sovittu opintojen laajuus on vähintään 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti.

Lisäksi ehdotetaan, että opinnot ovat päätoimisia, jos opetusohjelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia, 4,5 osaamispistettä tai kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Säännöstä sovellettaisiin arvioitaessa koulutuksen päätoimisuutta muussa kuin korkeakoulutuksessa, lukiokoulutuksessa sekä muussa kuin tutkintotavoitteisessa ammatillisessa koulutuksessa.

Opintotukea koskevaan esitykseen ei kuitenkaan sisälly ehdotusta oppivelvollisuusiän ylittäneille suunnatun perusopetuslain mukaisten opintojen päätoimisuudesta, koska opintotukioikeutta ei laajenneta mainittuihin opintoihin.

Työttömyysturvalain määritelmä poikkeaa opintotukeen kaavaillusta määritelmästä lisäksi siten, että ehdotetussa 10 §:ssä ei säädeltäisi ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon päätoimisuutta yhtä tarkasti kuin opintotukilaissa on tarkoitus säädellä*. Tarkoitus molemmissa laeissa on kuitenkin säädösten erilaisesta rakenteesta ja sanamuodoista huolimatta se, että opintojen päätoimisuus arvioidaan samalla tavalla. Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että työ- ja elinkeinoministeriön tulee huolehtia ohjeistuksella yhdenmukaisesta soveltamiskäytännöstä TE-keskuksissa, jotta ei syntyisi järjestelmien väliinputoajia.